

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 40

v inozemstvu 60

SLOVENEK

Cene inseratov:Enostolpna petilna vrsta
mali oglasi po Din 1'50 in
Din 2—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2'50,
veliki po Din 3— in 4—,
oglas v uredniškem delu
vrstica po Din 6—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaja vsak dan izveniši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštnina plačana v polovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi
se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Uredništva telefon 50, upravnništva 328.**Političen list za slovenski narod.**Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun:
Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inserate) Sara-
jevo 7.565, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.**Nevarna igra.**

Bistroumni motrilec vseh faz naše vladne krize je z lahkoto opazil, da v sedanji krizi ne gre za običajno krizo, nego se vrši ljuta borba prvega ustavnega faktorja za parlamentarizem. Po vseh državah s slično ustavnostjo in enakim parlamentarizmom so našli izhod iz zagate, v katero se lahko zabrede, toda v tem slučaju je kakor začarano: parlament ima močno, delazmožno in — kar je najvažnejše! — delavoljno večino, ali ta večina ni po volji kliki, ki se boji obračuna z ogorčenjem ogromnega števila celokupnega prebivalstva. Parlamentarna večina kratkoročno ne sme izvrševati ljudske volje. Tako je zapisano v poslovniku vseh mračnih elementov in po teh zakonih se mora ravnati 12 milijonov prebivalcev te države!

Narodna skupščina si je, kakor znano, izvolila po predhodnem sporazumu predsedstvo, ki odgovarja relativno številčni moči zapadenih parlamentarnih skupin. Večinski blok je koncediral relativno najmočnejšemu parlamentarnemu klubu, ki pa je v manjšini, najvažnejše mesto, da bi se tako pokazala dobra volja, ustvariti vse pogoje iskrenega sporazuma in da se poudari parlamentarno stališče vladne večine.

Vse drugače postopa parlamentarna manjšina. Ne samo, da iz svojih vrst ni izločila gotovih elementov, je ta manjšina ostala pri stari taktiki spletkarenja izven parlamenta. Fair play je sicer v zgodovini srbskega parlamentarizma neznana stvar. Toda po tem, kar je še nedavno izjavil dejanski vodja parlament, manjšine, bi bilo sklepati — če bi njegove izjave ocenjevali po vzgledih zapadnoevropskih politikov —, da bo manjšina res imela pred očmi blagor celokupne države ter da bo objektivno kritikovala režim v okvirju parlamenta. Seveda nihče ni dvomil, da je bila Pašičeva izjava neiskrena.

Nimamo še nove vlade in gotovi krogi so pridno na delu, da onemogočijo naravni razplet vladne krize. Vladne krize pravimo, kajti o parlamentarni krizi ni in ne more biti govora. Pa tudi vladna kriza kot taka ni bila povzročena v parlamentu, temveč umetno in brez stvarnih razlogov izven narodne skupščine. Te važne okolnosti je treba upoštevati, ko presojamo vseskozi prekeri položaj, v katerem se nahaja vodstvo naše države.

Danes je jasno, da korupcionisti z vsemi razpoložljivimi sredstvi onemogočajo redno funkcijo prvega parlamenta Slovencev, Hrvatov in Srbov. Boj se je razvil na vsej črti: na eni strani zastopniki sporazuma, mirne rešitve obstoječega spora in ljudje zapadno-evropskega naziranja; na drugi strani cinarski elementi, pijavke srbskega kmetkega in delavnega ljudstva in v ozadju generali. Javna tajnost je, da gotovi višji častniki simpatizirajo s kliko onih ljudi, ki so živeli skoro 6 let na račun nesloge Hrvatov, Slovencev in Srbov. Javna tajnost je, da tem krogom ni po volji vlada, v kateri bi enakopravni narodi Jugoslavije odločali o svoji skupni usodi. Sedaj, ko smo na podlagi znanih dejstev ugotovili, da generali aktivno — za kulisami — posegajo v politiko, pa nastane vprašanje: kakšne interese zasledujejo ti vojaški krogi? Če branijo častniki ljudi brez časti, morajo imeti za tako postopanje svoje razloge. In tako prihajamo do upravičenega suma, da mora tudi v znani prav pošteno smrdeči po korupciji! Znano je, da gre četrtina celokupnega proračuna samo za armado (in mornarico). In kljub temu se je že dogodilo, da je že po preteku prvega polletja v tekočem proračunskem letu treba naknadnih kreditov samo za prehrano vojaštva. Generaliteta se dobro zaveda, da hoče napraviti parlamentarna večina v našem državnem gospodarstvu red, da hoče prirediti tam, kjer je to mogoče, in uporabiti tam, kjer je to nujno potrebno. Tega pa generaliteta ne samo, da ne razume: to hoče preprečiti, ker je zgrajena politična moč korupcionistov zgolj na oboroženi sili!

Te intrige so danes znane. Drugo vprašanje pa je: kako bodo zagovarjali svoje početje pred sodbo ljudstva vsi oni, ki ovirajo redno delovanje parlamentarne večine ter iz nje izhajajoče vlade ljudstva? Zgodovina je najboljša učiteljica; vsaj v

zadnjih desetletjih še ni zabeležila niti enega slučaja, da bi tisti, ki so se igrali z voljo ljudstva, odnesli končno zmago. Zares globoko so se zarili črvi korupcionizma v zdravo deblo Jugoslavije, ali Slovenci, Hrvati in Srbi bodo prestali tudi to fazo nesramnega izigravanja in napočila bo doba, ko bo za vedno odklenalo uniformira-

nim in neuniformiranim zagovornikom politike čistega makiavelizma in najgrše korupcije. V borbi z ljudstvom bodo oni šli, ljudstvo pa bo ostalo. Nihče pa, ki je opravljal intrigantsko delo in onemogočal započeto čiščenje korupcije, se pred ljudsko voljo ne bo mogel zagovarjati. Težka je odgovornost vseh, ki opravljajo ta posel!

Krčeviti napori korupcionistov.**GROZNJE Z NASILSTVI IN PRELIVANJEM KRVI. — VEČINA PARLAMENTA NE-
OMAJNO ZA PARLAMENTARIZEM IN LJUDSKO VOLJO.**

Belgrad, 22. oktobra. (Izv.) Valovanje in spreminjanje krize se je nadaljevalo tudi danes. Vsako uro je položaj drugačen, vsak moment prihajajo od radikalov novi predlogi, z dvora nove vesti. Marsikaj je tendencioznega in mnogo izmišljenega, še največ pa je novih intrig. To poslednje zelo priljubljeno sredstvo se v zakulisni in tudi v odkriti borbi največ uporablja. Korupcionistični elementi uporabljajo intriganje tako vehementno, da se njihovi napori za dosego umazanih ciljev večajo pri vsakem koraku in pri vsakem poizkusu rešiti se, če ne drugače, s pučem iz sedanje povzročene nenaravne krize. Sredstva se ne izbirajo. Čimbolj strašna in lažniva so, tembolj se jih poslužujejo za ustvarjanje njim ugodnega mnenja v javnosti in drugod. Laži, pretanje in grožnje, vse to se z bizantinsko spretnostjo uporablja, da bi se znani tatovi državnega in ljudskega premoženja izmuznili od zaslužene kazni, da bi dobili oblast v svoje roke in da bi si s krvjo med Slovenci, Hrvati in Srbi strli vsak odpor in si z najhujšim nasiljem zagotovili udobno in pregrešno življenje na račun ljudskih žuljev. Boljševizem je na pohodu in je nevarnost za dinastijo, je nevarnost za državo — tako unisono vpijejo ti elementi in od njih pla-

čani ljudje — in v tem najresnejšem času je treba njim, korupcionistom dati oblast v roke. Javnost pa dobro ve, da ne obstoja prav nobena komunistična nevarnost, pač pa je nevarno samo za nje in njihovo korupcijo, ako ne pridejo zopet na površje. V resnici bi prišlo le do mirnega sožitja Slovencev, Hrvatov in Srbov, če bi zmagala večina ljudstva.

To ve javnost in tega se zastopniki večine našega ljudstva dobro zavedajo in zato ne popuščajo od svojega stališča niti za las. Čvrsto vztrajajo na stališču, da mora v naši državi obveljati princip parlamentarizma in pravega demokratizma, da mora suverenost ljudstva zadobiti v našem javnem življenju ono vlogo, ki jo mora imeti. Tako stališče je edino pravo in pošteno in je še vedno zmagalo. Ni dvoma, da bo zmagalo tudi pri nas prej ali slej. Zgodovina je jasen porok, da se proti volji večine ljudstva ne more vladati, da je ljudstvo v taki borbi še vedno zmagalo nad vsemi, ki se tega svetega načela niso držali. Parlamentarna večina je zmagala tudi pri nas. Nobenega dvoma ni, da bo zmagala tudi v bodoče.

Za danes lahko trdimo, da odločno in neizprosno stališče parlamentarne večine ustvarja zanjo čvrst in trden položaj.

Pred odločitvijo.**DAVIDOVIĆ NA DVORU. — POSVET ZASTOPNIKOV PARLAMENTARNE VEČINE.
— NEPOTRJENE VESTI O DAVIDOVIĆEVEM MANDATU ZA SESTAVO VLADE.**

Belgrad, 22. oktobra. (Izv.) Od omembe vrednih dogodkov v razpletu krize tekom današnjega dne bi bila samo dva značilna: avdiencia Nastasa Petrovića in Ljube Davidovića. Davidović je odšel na dvor ob 5. in ostal pri kralju skoro do 6. Kakor običajno, ni dal o svoji avdienci nobenih izjav časnikařem, ki so v velikem številu neprestano od jutra do poznega večera zbrani pred dvorom ozir. predsedništvom vlade. Po svoji avdienci je Davidović najprej pozval k sebi dr. Korošca in Nastasa Petrovića, nato pa se je vršila važna seja ministrov do pol 9. zvečer.

Po avdienci so se razširile vesti, da je Davidović dobil naročilo, da sestavi vlado iz vrst parlamentarne večine, vendar te vesti kljub temu, da se je še vedno vzdrževala, ministri po seji niso potrdili. Iz njihovih izjav pa sledi, da je položaj parlamentarne večine bolj čvrst in bo še bolj, ko stranke parlamentarne večine med seboj razčistijo vsa vprašanja. V to svrhu se vrše neprestano sestanki, katerim prisostvujejo od Slovencev dr. Korošec, dr. Kulovec, Sušnik in Veseljak, od Hrvatov dr. Maček, Predavec, Pavle Radić, od Srbov Davidović, dr. Kumandl, Nastas Petrović in nekateri ministri. Vsekakor je zvečer položaj tako razčiščen, da se zdi, da stojimo pred odločitvijo, kakšno pa se ne ve, ker ni v rokah parlamentarne večine.

DVA IZRAZITA TABORA.

Belgrad, 22. okt. (Izv.) Vsed strahovitih intrig in ogromnega pritiska, ki so ga in ga še izvršujejo korupcionistični in nasilni elementi, in pa vsled pospešenega tempa v razvoju izzvalne krize, je položaj težko pregledati. Opazovalec je videl samo, da sta se jasno izkristalizirala dva tabora: Tabor parlamentarne večine, katere program javnega delovanja je vedno določen: zakonitost in popolna enakopravnost pred zakonom za vse državljane, mir in odkritosrčen sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci in najgorčenejša borba prproti korupciji in za poštenje. Ta program je parlamentarna večina izvrševala in ga bo. V drugem taboru so vsi oni elementi, ki so z nasiljem reševali srbsko-hrvatsko vprašanje, ki so delali s korupcijo, nepošte-

njem in protekcijo. Tudi ti so izvrševali svoj program, dokler jih parlamentarna večina ni vrgla z oblasti in postavila na zatožno klop. Obsodba je začasno odložena. Velika odgovornost pade na vse, ki bi jo zadrževali ali celo tem elementom pomagali, da še v bodoče izvršujejo svoj program.

Slovenci in Hrvati smo lahko ponosni na svoje parlamentarno zastopstvo. Ono je celokupno v prvem taboru razen Reisnerja, ki zvesto služi naklepom Pribičevića in dr. Žerjavi, ki je ves čas krize v Belgradu in se najaktivneje udeležuje sej štaba, ki ga tvorijo, kakor znano, Pašić, Marković, Kojić, Janić, Janković in Pribičević s svojimi uskoki. Tako stanje je slovenskemu, hrvatskemu in srbskemu ljudstvu v veliko škodo. Diplomatski in drugi opazovalci borbe iz kulturnega inozemstva dajejo v tem zmislu javne in odkrite izjave.

**ZGODBA O TATU V PARLAMENTARNI
OBLIKI.**

Belgrad, 2. okt. (Izv.) Znano je, da je korupcija v skupini, ki se bori za oblast, velika. Zato so radikalni in samostojni demokrati, da bi spodbili vpliv parlamentarne večine, danes stavili interpelacijo o nepravilnostih, katerih dolže bivšega ministra Milivoja Jovanovića, da je kot bivši minister za prehrano napravil državi veliko škodo. Miloje Jovanović je takoj, ko je zvedel za to, poslal predsedništvu narodne skupščine pismo, v katerem izjavlja, da je kljub temu, da je po zakonu ta stvar zastavljena, pripravljen stopiti pred javno sodišče in da bo v tem smislu podvzel korake.

FORMALNA SKUPŠČINSKA SEJA.

Belgrad, 22. oktobra. (Izv.) Ker je bila seja narodne skupščine sklicana, se je kljub predpisom poslovnika vršila, dasi vlada še ni sestavljena. Za sejo ni bilo nobenega posebnega zanimanja, ker se je vedelo, da je samo formalnega značaja, vendar so ji prisostvovali vsi poslanci. Čeprav je bila čisto kratka, se vendar ni mogla končati brez običajnega nemira in prepira. Poslanec Toma Popović (rad.) je napram svojemu tovarišu iz džemijetskega kluba poslancu Ahmetoviću uporabil nekaj pristno balkanskih parlamentarnih izrazov. Nazval ga je

»svinjoc. Seveda je nastal radi tega veliki prepir. Nato je Jovanović otvoril sejo. Tajnik Alić je prečital zapisnik poslednje seje. Zapisnik je bil sprejet. Nato je Jovanović obvestil skupščino, da vsled tega, ker je vlada v ostavki, ne more parlament začeti s svojim delovanjem. Prihodnja seja bo sklicana z istim dnevnim redom, čim bo sestavljena nova vlada.

**SKUPŠČINSKO PREDSEDSTVO IN
AVDIENCIA.**

Belgrad, 22. okt. (Izv.) Danes dopoldne sta podpredsednika narodne skupščine dr. Maček in dr. Hohnjec obvestila Lj. Jovanovića, predsednika narodne skupščine, da nameravata odpotovati in da ga torej prosita, da naj obvesti o tem krono radi avdiencie. Jovanović je kralja takoj pismeno obvestil in dobil odgovor, da bo krona sprejela predsedništvo tekom prihodnjih dni.

DELO PREVRATNIKOV.

Belgrad, 22. okt. (Izv.) Današnje »Novosti« poročajo:

V zvezi s pripravami, s katerimi se skušajo radikalni in neodgovorni faktorji dokopati do oblasti, se je vršila v stanovanju Srbskega važna seja, na kateri so sklenili o ukrepih te radikalne skupine. Poleg neodgovornih oseb so temu sestanku prisostvovali od politikov poslanik Spalajković, Kojić, Janić, Krsta Miletić, in še nekateri drugi. Na tem sestanku so sklenili, poskusiti še z enim naporom, da se na dvoru izvrši pritisk na rešitev krize. Spalajkoviću so postavili nalogo, da sugerira kroni, da ji preti od boljševizma in Radića, ki da je boljševiški agent, velika nevarnost. Spalajković bo svetoval, da so volitve edini izhod. Aktivnost te skupine, podprta od neodgovornih faktorjev, se manifestira v raznih oblikah. Zdi se, da ima vlada zanesljive podatke, da je dobila v svoje roke tudi listo ministrov, politikov in časnikařev, ki bi morali biti aretirani v slučaju nasilnega prevrata. Ravno ta skupina se pripravlja, da bo, če se sestane narodna skupščina, motila volitve finančnega odbora in delo narodne skupščine.

V tej zvezi je vredno zabeležiti, da je proti dr. Milanu Srbskiu končana obtožnica radi velikih zlorab v ministrstvu za šume in rude. Ta moment meče jasno luč na aktivnost te skupine, med katero se nahajajo nositelji korupcije. Dolžnost vlade je, da zavzame parlamentarizem odločno v brambo in aretira glavne kolovodje.

RADIĆ PROTI POSLANCEM HRSS.

Zagreb, 22. oktobra. (Izv.) V krogih HRSS se z nezadovoljstvom komentira dejstvo, da je poslanski klub HRSS pri volitvi skupščinskega predsedstva glasoval za g. Ljubo Jovanovića. To nezadovoljstvo se spravlja v zvezo z dejstvom, da so po izvolitvi predsednika radikalni in samostojni demokrati postavili za podpredsednika in tajnika posebne kandidatne liste in glasovali proti bloku. Temu nezadovoljstvu daje izraza tudi Stjepan Radić v današnjem »Slobodnem domu«, kjer graja poslanski klub HRSS, ker je glasoval za Ljubo Jovanovića, in to najbolj radi tega, ker je predsedstvo HRSS preje sklenilo, da se pri volitvi predsednika ne sme glasovati za Ljubo Jovanovića. Ta kršitev sklepa predsedstva HRSS se pripisuje nespretnosti poslancev v parlamentu. Radić pravi, da so poslanci HRSS glasovali za Jovanovića iz znane stare hrvatske dobrote. Davidović se je sporazumel s Kamarilo in ji priznal pravo do predsedstva v parlamentu. Na žalost se je uklonil tudi poslanski klub HRSS ter glasoval za Ljubo Jovanovića.

**Demonstracija angleškega
brodovja proti Turčiji.**

Pariz, 22. oktobra. (Izv.) Angleško sredozemsko brodovje je zbrano pri Malti. Brodovje šteje 8 drednotov in križark, 108 torpedovk in torpedolovcev, 6 podmorskih čolnov in dve ladji za prevoz aeroplanov. Tudi angleško atlantsko brodovje se bo zbralo pri Malti, nakar bo skupno brodovje uprizorilo veliko demonstracijo v turških vodah, da na ta način protestira proti turškemu postopanju v mosulskem vprašanju.

F. R. von Lamar

Cerkveni pregled.

Jesen — s svojimi pripravami za zasedanja parlamentov — prinaša močnega pogona v mednarodno politiko, dasiravno ne primanjkuje dogodkov z dalekosežnimi posledicami. Tudi Vatikan se pripravlja in zato se pretresa v osebnih razgovorih z nunciji vseh dežela situacija in sploh vse, kar je potrebno za usmerjeno delovanje. Te dni je sprejel sv. oče po vrsti nuncija v Varšavi msgr. Laurija ter bernskega msgr. Maglione-a; nadalje so bili sprejeti: belgrajski nuncij msgr. Pelegri-netti, bruseljski nuncij msgr. Micara, pariški nuncij msgr. Coretti ter dunajski nuncij msgr. Sibilja. V Rim so še prispeli nunciji za Srednjo Ameriko msgr. Benedetti, nadalje atenski nadškof msgr. Petit in apostolski vikar v Galasu msgr. Sarossau.

Dve imenovanji zadnjih dni sta velike važnosti: imenovanje apostolskega administratorja v Banutu msgr. Rodica O. F. M. za nadškofa s sedežem v Belgradu in imenovanje slovenskega lazarista P. Gnidovca za škofa v Skopju. Kakor znano, ni bil ne Belgrad in tudi ne Skopje sedež katoliškega škofa. Ti imenovanji sta bili izvršeni na podlagi čl. 4. bivšega konkordata s kraljevino Srbijo v sporazumu z belgrajsko vlado. Tako je nova cerkvena pokrajina tudi dejansko ustanovljena. Belgrajska vlada mora sedaj po pogodbi zgraditi v Belgradu katoliško bogoslovje in skrbeti za dostojno dotacijo. S tem v zvezi se potrjuje tudi vest, da bo o priliki obiska kralja Aleksandra v Vatikanu podpisan novi konkordat.

Konkordat s Poljsko do doveden po prihod ministru Grabskega nekoliko energičneje do zaključka. Doslej je marsikaj obtičalo v pripravljalni komisiji in težave so rezultirale iz dejanja prejšnje vlade v vprašanju cerkvenega imetja. Ne samo, da ni hotela izročiti imetja, ki ga je Rusija uropala katoliški cerkvi: hotela je katoliško cerkev na Poljskem razlasiiti, ni pa hotela prevzeti obveznost glede vzdrževanja poljske duhovščine.

Pravkar započeti kulturni boj v Franciji je sprožil vprašanje, ki ga je formuliral v svojem listu »Victoire« celo Victor Hervé, ko pravi z ozirom na pismo francoskih kardinalov Herriotu sledeče: »Veski poglavarji cerkve so na dostojen in krepak način povedali, kar so morali povedati. Kje so pa politični voditelji francoskih katoličanov? Kje se skrivajo? Ali se naj oglašajo 80letni Jacques Piau iz svoje samote? Ali naj vstane de Mun iz groba? Voditelj alžaskih katoličanov poslanec Haezy vprašuje v listu »Heimate«: Kje so katoličani Francije? Povsod, kjer imamo danes močne katoliške stranke, so katoliška društva — (in teh v Franciji ni!) — pripravljala terén. Niso imeli povsod močnih individualnosti kakor je bil Windthorst v Nemčiji, dr. Lueger v Avstriji, in vendar je šlo; v Švici, na Nizozemskem, v Belgiji, Luksemburški, Češko-slovaški in Mažarski... 20 let že ječi Francija pod težino samostojnega zakona zoper kongregacije, zakona, ki bi ga sprito protivojvodnega nasilstva tako lahko ožigosali pred celim svetom. Celih 20 let se ni nikdo zdrznil strmoglaviti v parlamentu ta zakon, ki dovoli združevanje — tako piše »Echo de Paris« — prostituciji, nikakor pa vernikom v — molitvi. Značilno je, kako sodi komunistični list »Humanité« o Herriotovi politiki »protiklerikalizma«: »Vojna napoved socialistov katoličanom ni izmenadila revolucionarjev, ki so bili priče delovanja radikalnih vlad pred vojno. Ta »demokratija« je razvila program socialnih in protiklerikalnih idej. V ministrskem stolu so pustili pasti socialni program (čegar stroške bi nosilo meščanstvo), sedaj pa skušajo mase zadovoljiti s tem, da grme proti klarisam. Ne varajmo se: preiskava glede delovanja kongregacij ima namen odvrti pozornost od razprave v proračunu, ki ga je bil sestavil še — Poincaré.«

Litvanska je sklenila vreden konkordat s sv. stolico. Estonska še čaka. Ker je vlada predložila parlamentu zakon o ureditvi odnosov med veroizpovedmi, je apostolski delegat msgr. Zecchini predložil vladi spomenico, ki vsebuje želje katoliške cerkve z ozirom na omenjeni zakon.

Socialni vestnik.

Nezaposlenost v Združenih državah. Poročevalec »Worlda« John J. Leary je v zadnjem času proučeval položaj na delovnem trgu Združenih držav Severne Amerike in prišel do sledečih rezultatov: Nezaposlenost v Združenih državah ni tako splošna, kakor trde nekatera poročila. Mezde so, izvzemši nekatere farmerske okraje in nekvalificirano delo, stalne. Skrčenja ali prizadevanja za skrčenje mezd so redka. Pri sklepanju novih kolektivnih pogodb se nespornost nanaša navadno le na dobo pogodbe: hočejo sklepati pogodbe za daljšo dobo — najmanj za leto dni — delodajalci pa le na krajši rok. — Najslabša poročila o nezaposlenosti prihajajo tačas iz drugače procvitajočega mesta Los Angeles, najboljše iz severozapadnih mest Detroit, Pittsburgh in Denver. Med posameznimi strokami se najboljše godi »delavskim aristokratom« — zidarjem in drugim stavbnim panogam. — Zelo malo nezaposlenih je dalje med gledališkimi delav-

nimi močmi: igralci, godbeniki in mehaniki. Isto velja o brivcih. Zelo veliko pomanjkanje dela pa je med hotelskimi in restavracijskimi uslužbenci. Naravnost obupen je položaj v usnjarski industriji, a v kovinskih strokah slab. Papirnice in nekatere tiskarske panoge se vzdržujejo sedaj v prvi vrsti s pomočjo sedanje politične kampanje. Železna in jeklena industrija se bolj šata. Skrajno slab je položaj v industriji mehkega promoga, kjer je na tisoče ljudi brez dela, a tisti, ki so zaposleni, delajo povprečno le po dva dni na teden. Izredno veliko je število nezaposlenih tudi v Newyorku.

Narodno gledališče v Ljubljani.

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

23. oktobra četrtak Pri Hrastovih, slavnostna predstava ob 50 letnici rojstva pisatelja Ksaverja Meška.
24. oktobra petek Moč tema. Red D.
25. oktobra sobota Firma P. B. Red F.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

23. oktobra četrtak Zaprto.
24. oktobra petek Netopir. Red C.
25. oktobra sobota Carjeva nevesta. Red E.

Meškovo petdesetletnico obhaja ljubljanska drama v četrtak, dne 23. t. m. ob 8 zvečer,

na kar opozarja vse častilce in prijatelje ljubljenskega avtorja. Ob tej priliki vprizori Narodno gledališče prvokrat Meškovo dramo »Pri Hrastovih«, v režiji gospoda Šesta. Pri predstavi bo avtor navzoč. Začetek ob 8 zvečer.

Narodno gledališče v Mariboru.

Četrtak, 23. okt. »Otroci«. Ab. A. Premijera.

Ljudski oder v Ljubljani

Sobota, 1. novembra (praznik vseh Svetih) ob pol 8. uri zvečer: »MLINAR IN NJEGOVA HČI«.

Nedelja, 2. novembra ob 4. uri popoldne: »MLINAR IN NJEGOVA HČI«.

Dijaški vestnik.

d Občni zbor Akademске zveze je v petek, 24. t. m. ob 16 v dvorani Akademskega doma. Udeležba je za vse katol. akademike obvezna.

Polzvedovanja.

Nasla se je na Otočah legitimacija št. 45985 za prosto vožnjo 1. razreda po vseh drž. železnicah, glaseča se na ime Miran Varel, sin višjega revidenta. Izgubitelj naj se zglozi ali pošlje svoj naslov najditelju Lovrenču Plemu št. 20, Brezje, p. Brezje.

Po svetu.

Slovanska predavanja na nemških univerzah.

Berlin. Bochnik: Uvod v poljščino; poljske vaje; branje poljskih pisateljev; poljske realije. — Cosack: Ruščina. — Hahn: Uvod v srbohrvatsko slovnico; ruščina. — Hoeizsch: Ruska zgodovina od začetka do danes; sovjetska Rusija. — Kulischer: Rusko gospodarsko pravo s posebnim ozirom na sovjetsko pravo. — Lane: Uvod v ruščino; vaje v ruskem običajnem jeziku; vaje v slovanski paleografiji; starobolgarske vaje. Branje Tolsteja in Herzena. Rusija po svetovni vojski. — Meckelein: Uvod v češčino. Poljščina. — Palme: Ruščina. Glavna vodila političnega razvoja Rusije do danes. Vaje o verskem in revolucionarnem gibanju v Rusiji. Vaje v splošnem in ruskem narodnostnem znanstvu. — Schmidt: Prazgodovinske vzhodnoevropske kulture. — Stätlin: Vaje v ruski zgodovini. — Tarapanov: Uvod v bolgarski jezik; bolgarska slovnica. — Tzenov: Bolgarsko narodno gospodarstvo in možnosti razvoja; bolgarske vaje; branje bolgarskih pisateljev. — Zaitzeff (Zajcev): Temeljna vodila vzhodnoevropskega javnega prava (Rusija in obrobne države); vaje v vzhodnoevropskem javnem pravu.

Bonn. Goetz: Narodna pesem in narodopis Srbohrvatov; ruščina za začetnike.

Breslau (Vratislava). Andreae: Ruska zgodovina za časa Aleksandra I. in Nikolaja I. Vaje iz ruske zgodovine. — Diels: Zgodovinska ruska slovnica; literatura Čehov in Poljakov v srednjem veku; vaje. — Friederichsen (geograf): Geografski temelji nove poljske države. — Grünenthal: Ruska literatura v 19. stoletju; ruski tečaj za začetnike itd., poljski tečaj. — Haase: nedeljske perikope po poljski bibliji; svetovni nazor ruskih pesnikov 20. stoletja; vaje v znanstvu ruske cerkve. — Hanisch: Zgodovinska poljska slovnica; vaje v stari cerkveni slovenščini. — Laubert: Razmerje Poljakov in Nemcev v Zahodni Prusiji in Poznanjski leta 1772. in 1793. — Wosien: Vaje v slovnici poljskega pisnega jezika; sintaksa poljskega pisnega jezika; branje poljskih pridig, cerkvenih pesni in evangelija sv. Janeza.

Frankfurt (Main). Fritzler: Ruščina; branje iz Turgenjeva: oče in sinovi. — Kraus: Vzhodna Evropa s posebnim ozirom na prometne razmere.

Freiburg. Glaeser: Ruščina; branje »Boris Gudunov«-a. — Kapp: Obmejno nemštvo na vzhodu in zapadu.

Giessen. Hirt: Ruščina za začetnike. Göttingen. Grimm: Ruščina; branje; novejša ruska literatura. — Hermann: starolitvanske vaje.

Greifswald. Brüske: Ruščina; ruski naglas; Gončarov »Oblomov«.

Halle. Geisler: Zemljepis Vzhodne Evrope. — Lezius: Ruščina; branje; novejša ruska literatura zgodovina. — Specht: Uvod v litvanščino. — Voigt: Pokristjanjenje Kelto, Germanov in Slovanov. — Wichmann: Didaktika Ratkeja in Comenius-a.

Hamburg. Byhan: Tujerodci v evropski Rusiji; slovnica stare cerkvene slovanščine. — Von Proppe: Ruščina; ruska konverzacija; zgodovina ruskega romana (v ruščini). — Von Reybekiel: Poljščina; branje del Krasinskija; življenje in dela Wyspianskija. — Salomon: Starejša zgodovina Rusije; vaje v ruski zgodovini; branje ruskih tekstov; Dostojevskij in njegova doba.

Heidelberg. Pl. Bubnoff (-v): Dostojevskij; ruščina (Lermontov).

Kiel. Fraenkel: Litvanski teksti. — Keller: Ruščina; ruska narodna pesnitev; »Boris Gudunov«; uvod v poljščino.

Köln. Karstien: Ruščina.

Königsberg. Pl. Arseniew: Ruski liki za Puškinom; ruske vaje; branje. — Krauske: Zgodovina ruske države. — Rost: Narodna pesnitev Slovanov; ruska sintaksa; staropoljski jezikovni spomeniki. — Salopiat: Litvanščina. — Trautmann: Primerjajoča slovnica slovnica; zgodovina poljske romantike; Puškin. — Uckeley: Ruska cerkev in sekte.

Leipzig (Lipsko). Braun: Moderni ruski običajni jezik. — Dieterich: Bizantinski viri za toponimiko Balkanskega polotoka. — Gerullis: Zgodovinska slovnica litvanščine; vaje v litvanski slovnici; zgodovina latvijske literature. — Meyer: Uvod v poljščino; vaje v ukrajinskih tekstih. — Vasmer: Srbohrvatska slovnica; zgodovina staroruske literature; razlaga ruskih pesnikov 19. stoletja; staročeški teksti. — Weigand: Starobolgarsko glasoslovje z refleksi v grščini, albanščini, madjarščini in rumunščini.

Marburg. Jacobsohn: Ruščina.

München. Bernker: Primerjajoča slovnica slovanskih jezikov; vaje (Puškin). — Distel: Zemljepis Vzhodne in Severne Evrope. — Pl. Gildenstube: Ruščina; domoznastvo Rusije; branje povest Leškova.

Münster. Kayser: Poljščina; Quo vadis? — Rübel: Ruščina.

Iz seznama vidimo, kako se zanimajo Nemci za vsestransko poznavanje slovanske

zgodovine, jezika in slovanskih posebnosti. Celotake univerze kakor so Freiburg, Gießen, Marburg i. dr., prav oddaljene, imajo stolice za slovanske jezike ali pa vsaj lektorje za praktično njih priučenje, v prvi vrsti za priučenje ruščine.

sv Žrtve avtomobilov v Newyorku. Glasom podatkov newyorške policije so v minulemu letu avtomobili v Newyorku do smrti povzili 7400 oseb.

sv Premestitev strassburškega škofa? Pariški »Journal« poroča, da so v zanesljivo informiranih cerkvenih krogih v Strassburgu mnenja, da bo škof msgr. Ruch v kratkem premeščen. To vest je vsekakor treba sprejeti z rezervno, gotovo pa je, da je imel Herriot posvetovanja z alžasko-lotarinškim zastopnikom Charlety-jem. Tako ruši Herriotova vlada tolikanj potrebni konfesionalni mir v Franciji.

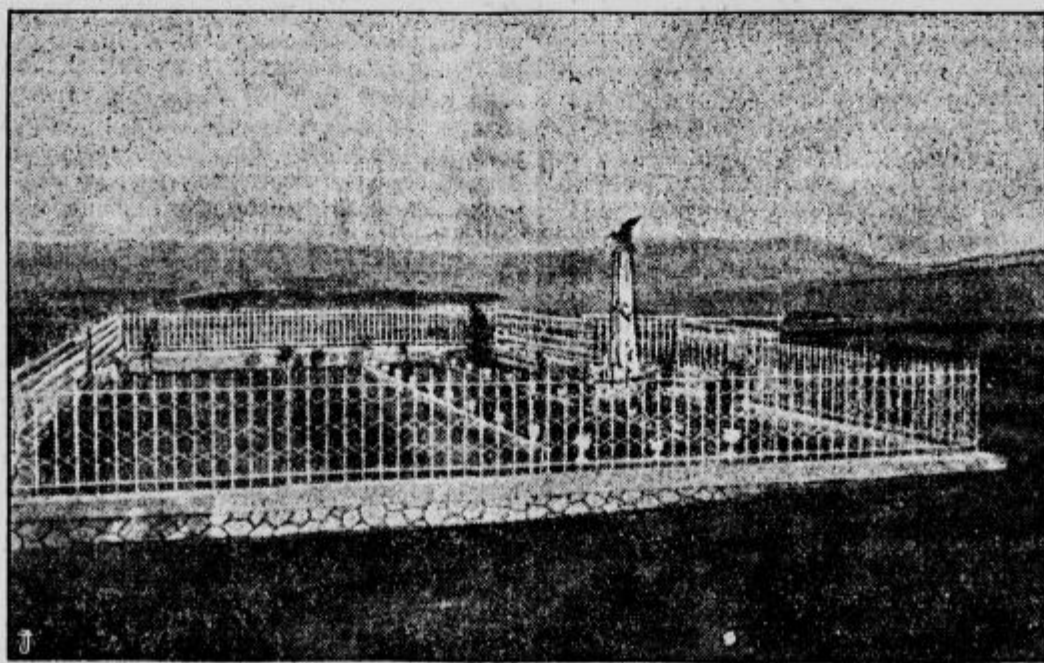
sv Velik napredek katoliškega šolstva v Ameriki. »Osservatore Romano« prinaša obširno poročilo o velikem napredku katoliških šol v Združenih državah. V celoti se je v tekočem šolskem letu zvišalo število učencev na katoliških šolah za 33 odstotkov. Kljub razširjenosti dosedanjih šolskih zgradb in mnogoštevilnim novim šolskim stavbam primanjkuje prostora po župnih in višjih šolah. Isto velja za kolegije in univerze. Na višjo šolo v Clevelandu se je letos vpisalo za 30 odstotkov več učencev nego lani, a v Chicago se še ta mesec odpre nova višja šola sv. Cirila, ki bo mogla sprejeti tisoč učencev. Zanimivo je, da je število učencev na katoliških šolah najbolj naraslo v deželah, kjer je boj proti katoliški šoli najrditejši. Vse pa prekaša Newyork, kjer se je vpisalo letos v župne šole nad tristo tisoč učencev. V tem pa ni še všteti Brooklyn, ki šteje letos v katoliških župnih šolah 85.000 učencev. V Bostonu se je vpisalo letos na kat. župne šole 80.000 učencev, v Baltimoru nad 25.000, v škofiji Hartford 60.000, v škofiji Pittsburg 84.000, v škofiji Cleveland 74.000, v Milwaukee 60.000.

sv Zadnji evropski zobri. Evropski zobri ne uživajo več prave zlate svobode. Med vojsko so zatrti zadnje zore v litvanski lesovih. Čedo zobrov, ki je bila na posestvu kneza Plessa v Gornji Šleziji, so pobili in zatrti poljski vstaji. In tako so bili zobri samo še v berlinskem živalskem vrtu ter sedem zobrov v zoologičnem parku »Skamen« v Stockholm. Čez nekaj let bo uprava »Skamen« izpustila na plan nekaj zobrov, da se ohrani to redko govedo. Nekaj zobrov obojega spola goji na svojem travnatem in gozdnatem svetu tudi Šved Johnson, sicer je pa zober v Evropi tako rekoč zatrt, zakaj tudi v bialeviškem prostranem gozdu v grodenski pokrajini, kjer so ruski carji branili velike čede zobrov, ni danes več videti tega velikega divjega vola. Uničila jih je svetovna vojska.

sv O Nebraski. Ena najlepših in najbogatejših dežel Zedinjenih držav v Ameriki je brez ugovora Nebraska, katere blagostanja so deležni tudi Slovani, posebno pa Čehi, katerih je približno 100.000. V Nebraski je 245.053 avtomobilov; njih število je letos naraslo za 22.821. Vsi skupaj so vredni približno 52.178.777 dolarjev. Letošnjo letino cenijo strokovnjaki na 444.880.000 dolarjev, vrednost lanske je pa bila 289.596.550 dolarjev, letošnja letina je torej izredno bogata. Med pridelki zavzema prvo mesto koruza, katere bo letos približno za 240.000.000 dolarjev; pšenica je na drugem mestu, nje pridelek se ceni na 65.000.000 dolarjev. Sena se je spravilo pod streho za 45.000.000 dolarjev, ovsa za 30 milj. dolarjev, sladkorne pese za 5 in pol milj. dol., rži pa za 1.700.000 dol. — Prvi priseljenci so dobili svet skoraj zastoj, danes se pa drago plačuje.

sv Tudi Američani spravljajo denar v »ogavice«. Ne samo med nami, temveč tudi v praktični Ameriki so ljudje, kateri zaupajo več svoji skrinji kakor pa banki. Dasi dobiš v Ameriki v slednji vasi banko, je vendar proglasil aktuar narodnega zaklada Jos. S. Mc. Coy, da je skrito v domačnostih najmanj 400.000 milj. dolarjev. To so po veliki večini lakomni ljudje, ki imajo veselje s svojim zlatom. Najbolj skrivajo denar doma priseljenci, a med temi so na prvem mestu Lahi, ki so med vsemi prebivalci Zedinjenih držav najbolj varčni. Izmed domačega prebivalstva hranijo največ denarja doma farmerji, ki se boje za svoj zaklad in nimajo zaupanja do bančnih zavodov, ali pa taki ljudje, kateri imajo farme jako daleč od mest. Tudi otroci imajo lep delež na domačih prihrankih. Domače prebivalstvo hrani najrajši cekine, potem pa tudi bankovce, ki pa čestokrat izgube svojo vrednost, kar pa je potem v dobro narodni zakladnici Zedinjenih držav.

sv Spomenik padlim junakom. Pri Osovi blizu Varšave, kjer je bil obditi napad boljševiške armade 1. 1920., so postavili spomenik padlim poljskim vojakom. Pri slavnosti so bili navzoči ministrski predsednik Grabski, predsednik zbornice Rataj in senator Trampezyński, zastopnik vojnega ministra ter več odličnih javno delavnih mož. Na spomeniku, ki ima obliko obeliska s simboličnim poljskim orlom, je pritrjen naslednji napis: 14. avgusta 1920. — Sedemkrat smo odbili boljševiške bande ter padli tukaj v obrambo glavnega mesta, a sovražnik se je umaknil. Pod tem stoje imena padlih vojakov-junakov.

Spomenik češkoslovaškim vojakom, ki so bili leta 1918 v Kragujevcu radi upora ustreljeni. Spomenik je bil slovesno odkrit dne 28. septembra 1924.

